

ZÁKON

ze dne .....

**kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění zákona č. 178/2018 Sb.**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna trestního zákoníku

Čl. I

Za § 179 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 360/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 259/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 165/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 321/2016 Sb., zákona č. 323/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb. a zákona č. 204/2017 Sb. se vkládá nový § 179a, který včetně nadpisu zní:

„§179a

Porušování svobody projevu

Provozovatel či správce veřejně přístupné elektronické sociální sítě či jiné platformy umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu používané více než sto tisíci registrovanými uživateli, který zasáhne do svobody projevu jiného tím, že neoprávněně odstraní, zakáže či jakýmkoli jiným způsobem zpřístupní jeho příspěvek sdílený na takové veřejně přístupné počítačové elektronické sociální síti či jiné platformě umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu, jenž není v hrubém rozporu s trestními předpisy, mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, nebo s dobrými mravy, a to v úmyslu ztížit či zmařit svobodnou veřejnou diskusi o důležitých otázkách veřejného zájmu, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti, nebo peněžitým trestem.“

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o některých přestupcích

Čl. II

Za § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění zákona č. 178/2018 Sb., se vkládá nový § 7a, který včetně nadpisu zní:

„§ 7a

Přestupek porušení svobody projevu

- (1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako provozovatel či správce veřejně přístupné elektronické sociální sítě či jiné platformy umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu používané více než sto tisíci registrovanými uživateli neoprávněně odstraní, zakáže či jakýmkoli jiným způsobem znepřístupní příspěvek jiného sdílený na takové veřejně přístupné elektronické sociální síti či jiné platformě umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu, jenž není v hrubém rozporu s trestními předpisy, mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, nebo s dobrými mravy a zasáhne tak do jeho svobody projevu.
- (2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako provozovatel či správce veřejně přístupné elektronické sociální sítě či jiné platformy umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu používané více než sto tisíci registrovanými uživateli neoprávněně odstraní, zakáže či jakýmkoli jiným způsobem znepřístupní příspěvek jiného sdílený na takové veřejně přístupné elektronické sociální síti či jiné platformě umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu, jenž není v hrubém rozporu s trestními předpisy, mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, nebo s dobrými mravy a zasáhne tak do jeho svobody projevu.
- (3) Za přestupek lze uložit pokutu do
  - a) 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1, nebo
  - b) 50 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2."

ČÁST TŘETÍ

Účinnost

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem čtvrtého kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, hlavní principy navrhované právní úpravy a nezbytnost navrhované právní úpravy

Svoboda projevu zahrnující i právo na získávání a šíření informací, resp. zákaz cenzury, patří mezi základní politická práva zakotvená v čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Dle čl. 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod lze svobodu projevu omezit výlučně zákonem, a to pouze jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Taková omezení jsou zakotvena zejména v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s ochranou osobnostních práv, v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s některými skutkovými podstatami trestných činů, či v dalších zvláštních zákonech (např. v zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, apod.).

V souvislosti s rozvojem elektronických služeb poskytovaných prostřednictvím internetu byla na evropské úrovni (viz níže) i na vnitrostátní úrovni přijata různá opatření za účelem zabránění šíření nezákonného obsahu v prostředí internetu. Jedním z takových opatření je mimo jiné i zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů, který činí odpovědnými ty poskytovatele služeb informační společnosti, kteří se dozvědí o protiprávní povaze jednání uživatelů či jimi nahraných informací, avšak neučiní kroky směřující k odstranění nebo zneprístupnění těchto informací.

Výše uvedená omezení svobody projevu jsou odůvodněna základními principy demokratické společnosti. V praxi však dochází k případům, kdy je svoboda projevu zcela bezdůvodně a neoprávněně omezována nad tento ústavně aprobovaný rámec. Typicky se tak děje na sociálních sítích či obdobných elektronických platformách založených na principu volného šíření a sdílení názorů, informací a jiného obsahu vytvořeného uživateli. Provozovatelé takových platforem totiž zavádí vnitřní pravidla vymezující limity přípustného obsahu příspěvků zveřejňovaných jednotlivými uživateli, jež často překračují zákonná omezení svobody projevu, v důsledku čehož ze strany provozovatelů či správců dochází k omezování i těch příspěvků, které nejsou nezákonné a odpovídají požadavkům platné legislativy (a to buď prostřednictvím smazání daného příspěvku či dokonce zablokování profilu příslušného uživatele). Takovým jednáním však dochází ke svévolnému omezování svobody slova nad rámec zákona, které je v přímém rozporu s čl. 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, a to často ze strany těch soukromých subjektů, které by měly zachovávat striktní neutralitu.

To platí zejména v případě omezování příspěvků týkajících se důležitých otázek veřejného zájmu, mezi něž patří zejména vnitrostátní a zahraniční politika, otázky bezpečnosti a ochrany státu a jeho občanů, ochrany životního prostředí, výkonu funkce ústavních činitelů či správních orgánů a jejich úředníků, ochrany základních práv a svobod apod. Základním principem demokratického právního státu je totiž svobodná pluralitní diskuse o těchto tématech. Nelze proto připustit, aby docházelo k jejímu

nedůvodnému omezování, a to zejména v prostředí internetu a na něm provozovaných veřejně přístupných sociálních sítích či jiných platformách, které umožňují volné a okamžité šíření obsahu nahraného jeho uživateli, a proto jsou v současné době jedním z nejvýznamnějších prostředků k volnému šíření informací a názorů. Svévolné omezování této volnosti ze strany provozovatelů či správců uvedených platform může vést k systematickému omezování svobody projevu ve vztahu k určitým tématům a skrytému ovlivňování veřejného mínění.

Cílem navrhované úpravy je zvýšit míru odpovědnosti nejrozšířenějších sociálních sítí a elektronických platform umožňujících okamžité sdílení názorů, informací či jiného obsahu ze strany jejich uživatelů, které mají největší dopad na obyvatelstvo a svým obsahem mohou výrazně ovlivňovat veřejné mínění. Zvýšená míra odpovědnosti těchto subjektů by měla vést k tomu, aby z jejich strany nedocházelo ke svévolnému či preventivnímu omezování názorů a informací, které nepřekračují výše uvedené zákonné mantinely svobody projevu (včetně mantinelů vymezených příslušnými skutkovými podstatami trestných činů, jakými jsou např. hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod, podpora a propagace terorismu apod.). Tyto mantinely, které jsou jednoznačně vymezeny v platné legislativě a které současně představují funkční pojistku proti zneužívání svobody projevu, navrhovaná úprava plně respektuje.

Legislativní úprava byla navržena tak, aby nedopadala na média, sociální sítě či jiné elektronické platformy (blogy apod.), jejichž obsah podléhá předchozímu schválení či revizi, a u nichž tedy uživatelé internetu nepředpokládají naprostou názorovou pluralitu a neutralitu. Současně tímto návrhem nejsou dotčena ani diskusní fóra či platformy sloužící pro menší zájmové skupiny, jejichž reálný dosah je s ohledem na omezený počet jejich uživatelů nevýznamný. Znění navrhované úpravy bylo současně koncipováno tak, aby právo na svobodu projevu nemohlo být zneužíváno k šíření hrubě nemravných projevů (typicky s pornografickým obsahem ohrožujícím mravní vývoj dětí či mládeže apod.).

V souladu se zásadou teritoriality stanovenou v § 4 trestního zákoníku, resp. § 2 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, a § 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, se právní řád České republiky uplatní u trestných činů a přestupků spáchaných jak na území České republiky, tak i v cizině, pokud jednáním sociálních sítí a elektronických platform došlo, byť i zčásti, k zásahu do svobody projevu na území České republiky.

Subjektem navrhovaného trestného činu a přestupku mohou být jak právnické osoby, tak fyzické osoby, které vystupují buď přímo z pozice provozovatele veřejně přístupné elektronické sociální sítě či jiné platformy umožňující uživatelům okamžité sdílení jimi vytvořeného obsahu, nebo alespoň z pozice jejího správce. Za správce je přitom třeba označit všechny subjekty, které mají oprávnění fyzicky zasahovat do podoby dané sociální sítě či jiné platformy, resp. na ní probíhající diskuze. Typicky se může jednat o třetí subjekty „outsourcované“ za tímto účelem samotným provozovatelem.

V souladu s § 114 odst. 2 trestního zákoníku poté platí, že k odpovědnosti fyzické osoby za navrhovaný trestný čin postačí, pokud postavení provozovatele a správce bude naplňovat právnická osoba, jejímž jménem fyzická osoba jedná. V případě navrhovaného

přestupku se uplatní obdobné pravidlo formulované v § 20 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky a s právem Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Jejím hlavním účelem je zajistit zejména řádné dodržování základních politických práv zakotvených v čl. 17 Listiny základních práv a svobod, a to práva na svobodu projevu a vyhledávání a šíření informací, jakož i zabránit nepřipustné cenzuře v prostředí elektronických sociálních sítí.

Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. V této souvislosti návrh vychází zejména z čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv zakotvujícího právo každého na svobodu projevu a přijímání a šíření informací.

Návrh je v souladu s právem Evropské unie. Navrhovaná úprava je kompatibilní se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2000/31/ES ze dne 8. 6. 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (tzv. směrnice o elektronickém obchodu), která upravuje vybraná práva a povinnosti poskytovatelů služeb informační společnosti. Tato směrnice ukládá poskytovatelům služeb informační společnosti povinnost ve vymezených případech jednat za účelem předcházení či zastavení protiprávního jednání, a to za současného respektování zásady svobody projevu a vnitrostátních postupů zajišťujících její ochranu. Navrhovaná úprava zakotvuje postih dopadající na vymezený okruh subjektů pro případ, že v důsledku jejich zásahu dojde k porušení zásady svobody projevu.

3. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, na rozpočty krajů a obcí

Státní rozpočet, ani rozpočty krajů a obcí nebudou zasaženy žádnými dalšími výdaji. Navržené změny zapadají do stávajícího fungujícího procesního rámce a nepovedou k žádným jeho úpravám.

B. Zvláštní část

Čl. I

S ohledem na význam svobody projevu a veřejné diskuze ve vztahu k důležitým otázkám veřejného zájmu se navrhuje, aby nejzávažnější případy porušení tohoto práva vedené úmyslem ztížit či zmařit svobodnou veřejnou diskusi o těchto otázkách byly sankcionovány jako trestný čin. Proto se navrhuje zavedení nové skutkové podstaty trestného činu porušování svobody projevu, a to v rámci hlavy II., dílu 1. trestního zákoníku upravujícího právě trestné činy proti svobodě. Z hlediska procesního se na tento trestný čin uplatní obecná úprava dle zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Čl. II

Případy méně závažného úmyslného či nedbalostního porušení svobody projevu, které však nebude vedeno úmyslem o zmaření či ztížení svobodné diskuse k důležitým otázkám veřejného zájmu, se navrhuje sankcionovat jako přestupek. V této souvislosti se navrhuje zavedení nového přestupku porušení svobody projevu v zákoně o některých přestupcích. Na projednávání tohoto přestupku se uplatní obecná právní úprava dle zákona o odpovědnosti za přestupky s tím, že věcná příslušnost bude dle § 60 odst. 1 tohoto zákona svěřena obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

V Praze dne 25. 1. 2019

Předkladatelé:

Mgr. Václav Klaus v.r.

Zuzana Majerová v.r.

MUDr. Jiří Ventruba, CSc. v.r.

Jakub Janda v.r.

RNDr. Jan Zahradník v.r.

Ing. Aleš Juchelka v.r.

Ing. Patrik Nacher v.r.

Mgr. Barbora Kořanová v.r.

Ing. Petr Beitl v.r.

Jaroslav Foldyna v.r.

Mgr. Miloslava Rutová v.r.

Tereza Hyťhová v.r.

prof. MUDr. Věra Adámková, CSc. v.r.

Ing. Petr Pávek v.r.

doc. PaedDr. Ilona Mauritzová, Ph.D. v.r.

Ing. Stanislav Blaha v.r.

Ing. Radim Fiala v.r.

Jaroslav Martinů v.r.

Ing. Stanislav Juránek v.r.

Marek Benda v.r.

Ing. Josef Hájek v.r.

Mgr. Tomáš Kohoutek, MBA v.r.

Andrea Brzobohatá v.r.

Mgr. Lubomír Volný v.r.

Marian Bojko v.r.

Ivana Nevludová v.r.

Mgr. Karel Krejza v.r.

Marcela Melková v.r.

prof. Ing. Karel Rais, CSc., MBA v.r.

Ing. Jan Bauer v.r.

Mgr. Ivo Pojezný v.r.

JUDr. PhDr. Zdeněk Ondráček, Ph. D. v.r.

Ing. Vojtěch Munzar v.r.

Ing. et Ing. Jan Skopeček v.r.